

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays and
Holidays.

LETÖ—YEAR IX.

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK 2. NOVEMBRA (NOVEMBER) 1916.

STEV.—NUMBER 131.

Družinska tragedija po sledica starih nazorov.

"Vljuden" bandit je vrnil dva dolarja oropanemu sodniku.

Železnica prodana na bobnu.

Slaboumna žena se je navalila na sodnika.

New York, N. Y., 1. novembra. Zdaj je bila železnica že tretjič na prodaj. Prvič je zvezno sodišče dočilo ceno \$20,000,000. Kupev ni bilo. V letu 1914 je bila kupna cena \$18,500,000. Letos je pa kupna cena padla na \$12,000,000. Kupei so sprejeli tudi dolg železniške družbe, ki znaša \$18,000,000.

New York, 1. novembra. — Že na John Connella je bosa tekla dve milji in pol daleč, da se znosti nad magistratnim sodnikom Joseph B. Handyjem v Stapletonu, na Staten Islandu. Zanje je teklo kakih tri sto otrok, katere je gnala zanje radovnost.

Sodišče je poslalo na mestno farmo za opazovanje, ker je žena najbrž umnabolna. Pred enim tednom je zahtevala zakonsko ločitev. Za vzrok je navedla, da so prog ne prehranjuje družine. Družina ima šest otrok.

Pittsburgh, Pa., 1. novembra. Fršna kokočja jaje iz dežele so poskočila v minolem tednu za 25 v ceni. Zdaj stane tucat 75 centov. Trgovali pravijo, da bo tucat kokočjih jaje stal en dolar, preden bo minila zima.

Jefferson City, Mo., 1. nov. Iz državne jetnišnice sta pobegnili dva kaznenca: Oru Arthur, ki je imel sedeti 25 let radi ropa, in Gus Cruse, ki je sedel že petič radi vlooma.

Grand Junction, Colo. — Pred uredništvo lista "The Grand Junction" je pridržal avtomobil, naložen z neznanci. Avtomobil se je ustavljal in neznanci so izstrelili salvo v uredništvo. Kroglo so preluknjale stol, na katerem je na vladno sedel urednik Barclay, ki je bil "slučajno" ob času napada odsonoten.

Barclay je silno napadal tihotapec, ki so skrivoma točili oponne pijače. Vsled tega trdijo nekateri, da so mu tihotapei hoteli vphniti luč življjenja.

Vandalia, Ill., 1. novembra. — Semkaj je prišel rev. P. B. Neuman, evangelist cerkve združenih bratov, da obdržava tritedenski misjon in spokori gresnike.

Ko je pridigal v cerkvi Mount Carmela in je enega izmed poslušalev osebno napadel, je poslušalec vstal, šel k njemu in ga prav pošteno namahal, da je krvaval iz ust in na obrazu. Ko se je evangelist pobral od tal, je pričel peti himno in nadaljeval je s svojo pridigo.

Dejal je:

"Prišel sem semkaj za tritedenski misjon, zdaj pa ne grem odtod, dokler me ne odnesete s 'avki.'

Z bojevitim namestnikom Krista so se spoprijeli tri sliširječani cerkev, seveda drug za drugim. Misjonar je stekel jopič in delil udarec, dokler je šlo in se jih ni sam preveč nalezel.

Youngstown, O., 1. novembra. Izpovedi o desetmesečnem neprostoživljenju jetništvu Mary Higgins v kleti okrajne bolnišnice okraja Mahoning v Canfieldu so različne.

Mary Higgins se drži svoje prve izpovedi in trdi, da jo je J. Serak siloma pridržel v luknji, ki je bila podobna kleti, in da jo je grozil s fizično silo, če bo skušala pobegniti. Ona izjavlja, da jo je Serak dvakrat grdo zmirjal, ker je kričala. Svojo izpoved je (Dalej na 2. strani, 2. kolona)

Cleveland, O., 1. novembra. — Številna linke Erie železnica je prodana na javni dražbi za \$2,000,000 William R. Degu iz New Yorka, zastopniku bančne družine Kuhn, Loeb and Company. Deg izjavlja, da je bančna družina kupčijo po naravnih cenah, ki lastujejo za \$8,000,000, ki notečejo po treh

IZ DELAVSKEGA SVETA. Prodiranje v Rumunijo se vrši počasi. Vendar so posegli zvezni posredovalci v cesnoželezniško stavko.

Draginja najbolj tare mezdne sužnje z belimi ovratniki.

Kapitalistična zvijača se ni obnesla.

Kjer je sloga, je zmaga.

Zvezni posredovalci je končno pričeli posredovati v cestnoželezniški stavki.

New York, 1. novembra. — Zvezni posredovalci so pričeli končno posredovati. "Misterijozni" John A. Moffitt, zvezni posredovalci je po osem tedenskih skrivalnicah, šel je in zopet prišel, pred včerajšnjim naznani, da je imel konferenco s Frederickom Witridgem, predsednikom, in Edward A. Maherjem, podpredsednikom Third Avenue Railway družbe.

Predzadnji pondeljek je obljubil organizatorju W. B. Fitzgeraldu, da pričene takoj z delom. Ali minil je teden, ne da bi se kaj zgodilo. Fitzgerald je potrežljivo čakal, da Moffitt pričene z delom.

Moffit je zdaj prišel na dan in povedal, da je Whitridge stavil nekakšne predloge. Organizator Fitzgerald pa pravi, da do predvčerajšnjim zvečer še ni bil obveščen uradno, da so se je dosegli kakšen sporazum skozi zvezne posredovalce.

Na kasnejši konferenci v hotelu Continental se je Moffit izrazil zelo optimistično. Dejal je, da upa, da se spor izvravna. Ni pa hotel povedati, na kaj se naslanja njegov optimizem.

Sužnji z belimi ovratniki so najbolj prisadeti vsled draginje.

Washington, D. C., 1. nov. Pisarji in nižji uradniki v ameriških tovarnah in v železniških pišarnah so približno v eni vrsti z delaveci, kar se tiče njih dohodkov in delovnih ur. Ali njih mežde so ostale daleč za vsoto, ki je v času današnje draginje potrebitna za prehranitev.

Štatični izkaz dokazuje, da se je v teku petih let, 1909—1914, plača uradnikov in pisarjev povprečno od \$1,139 na \$1,337, ali za 12,5 odstotkov. Splošne delavske mezde so se pa v tem času povrhla od \$519 na \$580, ali za 11,5 odstotkov.

V tej dobi so se življenske potreščine podražile za 16 odstotkov.

Od leta 1909 so se življenske potreščine v splošnem podražile za 36 odstotkov, delavske mezde so se pomnožile za 21,5 odstotkov, uradniške plače pa le za 17,5 odstotkov.

V splošnem so pa ti mali uradniki in pisarji na slabšem kot delaveci. V tovarni ali pisarni morajo prihajati z belim ovratnikom, z likano srajco in v čedni obleki. Stanovanje morajo najeti svojemu "stanu" primerno in potleg imajo še mnogih drugih izdatkov, ki jih delavec ne pozna.

Kljub temu pa ti sužnji z belim ovratnikom in v boljši obleki niso hoteli nič slišati o kakšni organizaciji, ki bi bila združena z drugimi delavskimi organizacijami.

Gospodarji so jim vedno sugestirali, da so nekaj boljšega kot drugih delaveci, in sugestira, da imela uspeh.

Illinois, Missouri, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Nebraska in Kansas: lepo vreme v četrtek in petek, lahki zapadni vetri.

Temperatura v Chicagu: najvišja 65, najnižja 41.

Prodiranje v Rumunijo se vrši počasi.

Boj na vzhodni fronti je postal zopet silnejši.

FRANCOSKE ČETE SO OKUPIRALE SAMOSTAN SINGIERI. — BERLIN PRAVI, DA JE POLOŽAJ NEIZPREMENJEN. — RUSI ZOPET "RAZPREŠUJEJO" TURKE PRI TRĘBIZONDU. — NA ITALIJANSKI FRONTI GRME TOPOVI.

Na zapadni fronti se vrše napadi in protinapadi.

ZADNJE VESTI.

Chicago, Ill., 2. nov. — 30letni Novello, rodom Talijan, je bil vstreljen v stranski ulici Locust ulice. Morilec je ušel. Policija trdi, da je štreljeno črno roke.

Delavci niso sedli na kapitalistične limanice.

Gloucester City, N. J., 1. nov.

V

3000 čevljev globokem premogovnem rudniku Beaver Hill se je dogodila razstrelba. Trije rudarji so mrtvi in dva ranjena. Strupeni plini otežkujejo rešilno delo.

El Paso, Tex., 2. n. — Železnička in brzovojna zveza med glavnim mestom Chihuahue in mejo je pretrgana. Glavno mesto je izolirano. Železnička zveza je pretrgana severno, južno in zapadno od glavnega mesta.

Atene, Grško, 2. nov. — Grški parnik "Kiki Issais", ki nosi potičoč, je bil torpediran blizu mestec, ki je bil pogrešjan parnik "Anghelli."

Pariz Francija, 2. nov. — Uradno poročilo se glasi, da je podadimir Mario San Lucien Lacaze, mornariški minister, prevzel začasno portfelj vojnega ministra gen. Roquesa, ki ima izvršiti vašno mesto.

Berlin, 2. nov. — Zapadno od Predaljske ceste so avstro-ogrski čete vdrije v rumunske posicije in zasegle deset topov in 17 strojnih pušk.

Los Angeles, 2. nov. — V San Bernardinu imajo v zaporu Japanca, ki pravi, da se piše S. Kamama. Moš je učen in pri njem so našli risbe o obrečnih utrdbah.

Berlin, 2. nov. — Zapadno od Predaljske ceste so avstro-ogrski čete vdrije v rumunske posicije in zasegle deset topov in 17 strojnih pušk.

BOJI V MACEHONIJI.

Solun čez Pariz, 1. nov. — Britiški letaleci so bombardirali sovražne postaje v Demirhisarju. Italijanska artillerija je razpršila bolgarske čete pri Aknjalji, severno od Doiranskega jezera. Srbi prodrijo dalje ob reki Černi. Francoske čete so okupirale samostan Singieri na zapadni strani jezera Prespa.

Solun čez London, 1. nov. — (Uradno.) Na fronti ob Strumiči so angleške čete okupirale vas Baraki-Azum. Bolgari so imeli velike izgube in 300 jih je ujet.

Berlin, 1. nov. — (Uradno.) Razen vročega spopada med patruljami pri Kalendri je položaj na macedonski fronti neizpremenjen. Nači eroplani so metalni bombe na železniški most v Simsiri, izčrpalno od Drama in ga poškodovali.

LJUTI SPADNI OB SOMMI.

Pariz, 1. nov. — (Uradno.) Nato so čete včeraj po vročem boju raztegnile svoje pozicije severozahodno od Les Bouefs. Nemški napad na naše pozicije v okolici Saillly Nailliscela je bil odprt. V noči so se vršili ljuti boji za pozicije južno in južnozapadno od La Transloya. Vroča artillerijska bitka se nadaljuje.

London, 1. nov. — (Uradno.) Nači artillerija je včeraj bombardirala sovražne čete v okolici Hohenzollerna in kanala La Bass. Sovražni topovi so bili tudi precej aktivni, posebno okrog Ypres, v Hebuterne in v okoliših zakopja Tulgesa do Bieaza. V Bratociji

(Dalej na 3. strani, 1. kol.)

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: lepo vreme v četrtek in petek, lahki zapadni vetri.

Illinois, Missouri, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Nebraska in Kansas: lepo vreme v četrtek in petek, lahki zapadni vetri.

Temperatura v Chicagu: najvišja

65, najnižja 41.

RUMUNCI JAVLJAJO O ZMAJAH.

Bukarešta, 1. nov. — (Uradno.) Na severni in severozapadni fronti je položaj neizpremenjen od Tulgesa do Bieaza. V Bratociji

(Dalej na 3. strani, 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

DNEVNO DNEVNO RAZEN NEDELJ IN PREDSTOV.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Kokopisi so ne vredajo.

Narodna: Zedinjeno država (izven Chicago) in Canada \$5 na leto, \$1.50 na leta in \$10 na tri leta; Cile: \$1.50 na izven države in \$1.25 na tri leta.

Nadzor na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays OWNED BY SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on application

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4635.

Denarni mogotci vedo, kako je treba zmagovati.

Ali veste vi?

Ze pred enim letom je bila javna tajnost, da bo Hughes predsednički kandidat republikanske stranke. Takrat so dejali, da bo Hughes kandidat Wall streeta.

Hughes je kandidat Wall streeta.

Ali on ni edini kandidat Wall streeta.

Wilson je drugi kandidat.

Oba sta dobodočka Wall streeta.

Wilson je podaril Wall streetu militarizem — najsilnejši militarizem, ki ga je kdaj imel kateri narod, ki ljubi mir. V tem letu Wilson izdaja \$662,476,512 za militarizem. Votlici razmišljajte o tem!

Te miljone bo plačalo ljudstvo.

Gospodom v Wall streetu je to všeč. Tam ljubijo tudi Wilsonove trgovske naprave — rezervne banke itd.

V Wall streetu je gospoda najprvo mislila, da je Wilson nevaren, pa je pronašla, da od njega ne preti nevarnost. Gospodje v Wall streetu so popolnoma na varnosti. In da so se prepričali, da jih ne ugroža nevarnost, je Wilson pred nominacijo za drugi termin izjavil, da mora biti "biznesu" odprta svobodna pot, da gre lahko naprej svojo pot. Odprto je pričanal, da bo priden.

Gospodje v Wall streetu ne potrebujejo Hughesa in bi se tudi ne brigali zanj, če bi jim ne šlo za to, da "blufajo" ljudstvo po starci navadi, da obstoji razlika med republikani in demokrati.

Hughes je kot pobaranec steklo, da ne vidite luči. Gospodje vas z njim blufajo. On je lastniški človek Wall streeta, del gledališkega aparata, del gledališke predstave.

Wilson je podaril narodni militarizem — vreden \$662,476,512.

Wilson je osrečil ljudstvo z obvezno vojaško dolžnostjo — z nekaj nečuvanim.

Wilson je imenoval komisijo za industrijalne razmere in ignoriral je njen poročilo.

Vsled dvajsetletnega javnega pritiska je Wilson povzročil, da je bil sprejet zakon za varstvo otrok, ki je poln luknji in nima vrednosti. Wilson se je s hrbotom naslonil ob steno, ko so organizirani zeleničarji potegnili njega in kongres za sabo gledalec osemurnega delavnika. Wilsonov kongres je sprejel mornariški zakon in storil je, kar je bilo v njegovih močeh, da postane neveljavno.

Prijatelji Wilsona pravijo, da je on pripomogel do naprednih zakonov. Kar je storil, je izvršil da se ne izognije zahtevam javnega pritiska, ki jih je ljudstvo zahtevalo leta in leta, preden je postal predsednik, in da katerih ni imel nikdar osebnih simpatij. To je Wilson.

Wall street se ne boji Wilsona! Wall street nikdar ne ugiba, ampak ve, kaj hoče.

In Hughes — kaj je s Hughesom? Hughes priznava iz New Yorka in Wilson je prešel in New Jersey. Hughes pozna dobro dobo.

Hughes je bil nekaj governor New Yorka. Potegnil je ljudstvo.

Vetral je zakon, ki je določal enako medico za vse te, ki gledajo spol.

Vetral je zakon, ki je določal, da stane vožnja na Coney Island le pet centov.

Vetral je zakon, ki določa, da mora biti vlakospremno osobje polnoštivalno.

Obremenil nas je s komisijo za javna dela, če ni bila dovršena, je bila skandal.

Izven tega ni storil mnogo, dokler ni postal član najvišjega sodišča. Tam je pomagal potlačiti danburške klobučarske delavce.

Ali lahko spremeni leoparda pego na svoji koži? Če bi to lahko storil, bi tega ne izvršil.

Wall street pozna Hughesa. Wall street ga pozna in za svojo varnost, ga je izbral pred enim letom.

Kaj naj delavstvo pridobi od demokratov in republikanov. Delavstvo lahko to dobi od njih, kar se dogodi otroku, če vtakne svoje prste v ogenj.

Delavstvo ima eno samo stranko in ta je socialistična stranka.

Socialistična stranka zahteva, da se odpravi oplenjevanje ljudstva.

Socialistično gibanje bo ustavilo tatinško gibanje.

Kjerkoli je delavstvo oplenjeno, pravi socialistična stranka: Nehajte!

Delavstvo oplenjujeta privatno lastništvo javne lastnine in profitarni sistem.

Privatni lastniki črpajo profit iz stvari za privatne namene, ki jih rabijo vse ljudje, ali jih pa morajo imeti.

Ljudstvo naj lastuje trustee!

Stran s privavnimi monopolji! Vstavimo oplenjevanje! Vse naj postane splošna ljudska last, kar ljudstvo potrebuje in rabi.

Proč z oplenjevale! Svoboda in Hovečanstvo naj vladata!

Glasujte za socialistični tiket v interesu vsega ljudstva!

"N. Y. C."

Ura dela je tukaj!

Allan L. Benson, soc. pred. kandidat.

Prestavil: F. S. T.

Edino veliko glasov za socialistično stranko 7. novembra more ubraniti naše ljudstvo pred bližajočim se polom.

Socialistična stranka ne more zmagati letos, toda veliko število glasov v tem letu bo omogočilo zmagovo letu 1920, in veliko glasov za socialistično stranko v tem letu, bo znižalo cene živilom, pospešilo razveljavljanje zakona za vojaško obveznost in vstavilo naše nespametno stremljenje po militarizmu.

Vedno in rapidno dviganje cen živilom je postalo velika narodna nuka.

Ko bi bil jaz predsednik Zed. drž. v sedanjem času, in ako bi ne mogel storiti drugega, bi vprabil mornarico Zedinjenih držav za blokado vsakega ameriškega pristanišča, skozi katerega se eksportira blago, katero američki in katerega je predsednik Wilson podpisal dne 3. junija.

Tri miljone socialističnih glasov bo vstavilo vojne stroške, ki so napravili militarizem vsake druge države na svetu primeroma majhen.

Ako ima to biti zadnja stvar, ki jo storite na tem mestu, volite letos socialistični tiket.

Ce nameravate voliti socialistični tiket, preprinjajte se, da je res socialistični tiket, ki ga volite!

Imena drugih strank lahko nekako predstavljajo socialistični tiket.

Voli glasovnico, na kateri je na pročelju moje ime in ime George R. Kirkpatricka, socialističnega kandidata za podpredsednika.

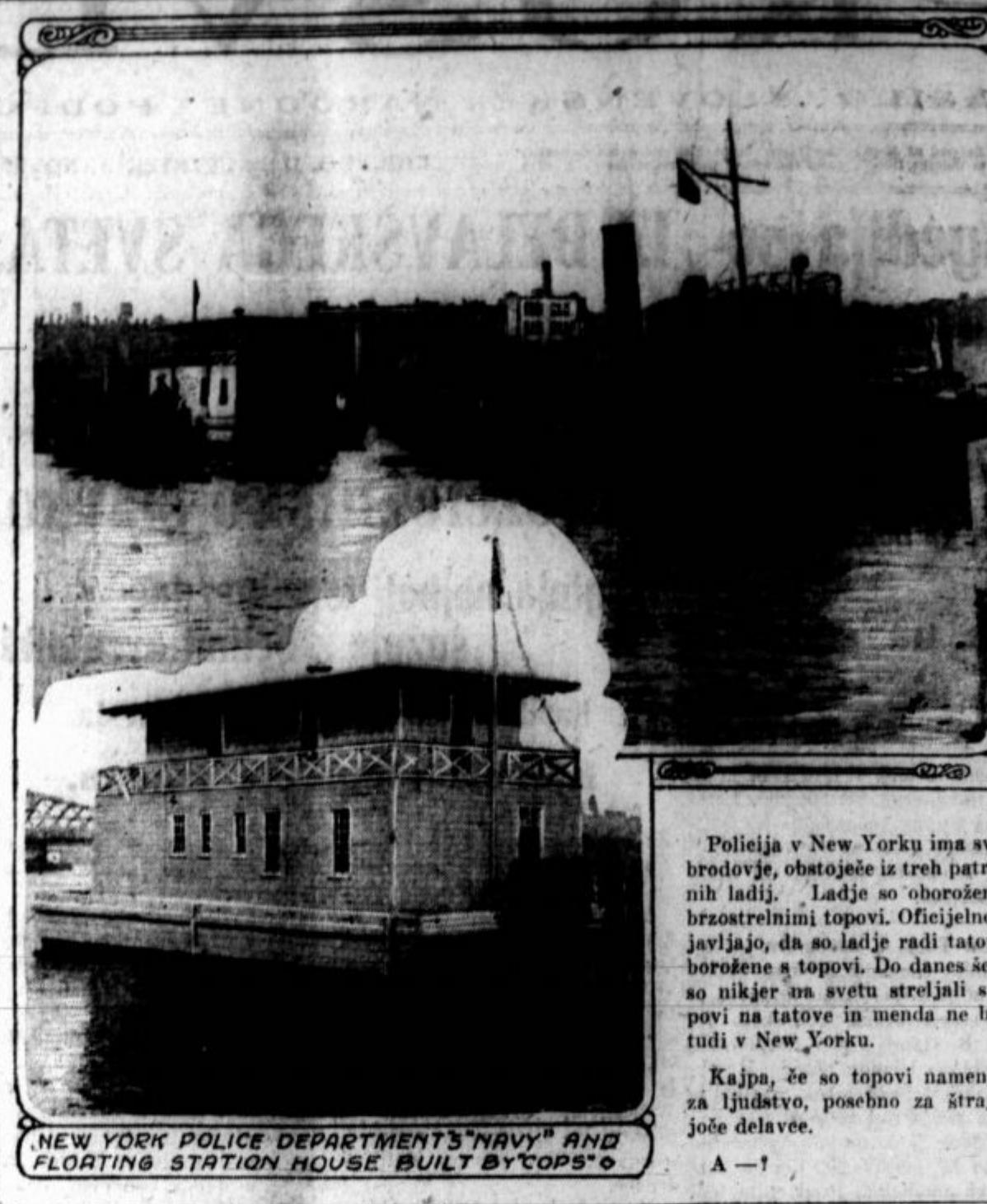
In, ako čitate par dni pred volitvami, da sem jaz ostavil socialistično stranko in pričel delovati za Wilsona, bodite preprinjani, da je tako poročilo popolna laž.

Ako bo Mr. Wilson ponovno izvoljen, se bo izkemanje nadaljevalo, ako ga ne bo opozarjalo veliko število socialističnih glasov, da naj se obrne na Kongres za embargo na eksportacijo hrane.

Ako bo Mr. Wilson izvoljen, nič izvenskih stevilnih soci. glasov, ga bo pripravili, da bo več vstavljen.

Vstaviti se bo moral, ali bo pa v kratkom velik polom v tej deželi.

Moka je dražja sedaj kot je bila včeraj čas sem od civilne vojne in bo še veliko dražja do spomina.

In zapomnite si to: Wall street ni posebno vznemirjen, če bo Mr. Wilson ali pa Mr. Hughes bodoči predsednik. Wall street ve, da s katerim si bodo teh dveh v Beli Hiši, se bo stara igra, oplenjevanje ljudi, in dobrobit nekaterim nadleževala.

Jaz imam v rokah neko okrožnico, ki je bila izdana 15. julija tega leta od slavnih bančnih firm Knauth, Nachod & Kuhne v Wall streetu, v katerem stoji tale obrisala.

Vkljub temu obstaja dejstvo, da so ameriški eksporterji že napravili kontrakt za eksportirati 400,000,000 bušljiv pšenice.

Ako se te pogodbe izpolnijo, Amerika bo prepuščena strašnemu pomanjkanju!

Brez vsake pomote — cene živilom, predno bo spomlad, bodo postale tako visoke, da bodo milijoni trpljili pomanjkanje hrane, in sleherna delavčeva družina bo težko plačevala za svoje živilje.

E Edina pot, da se zabrani je, da se navalimo socialisti s tako močnim glasovanjem na Wall street, da bo razumel, da se ne sme več tako nadaljevati.

Ta velika banka bi ne bila izdala te izjave, ko bi verjela, da bom jaz prihodnj predsednik!

In kadar Wall street ni v skrbih, je čas za ljudstvo, da je v skrbih.

Ponovimo besede Nelsona, ko je šel v bitko pri Trafalgarju:

"Strašno trpljenje te ure naj napravi, da bo na volilni dan sleherni mož in vsaka žena, ki more voliti, napravila svojo dolžnost."

Tri miljone socialističnih glasov bo vstavilo eksportacijo hrane!

Tri miljone socialističnih glasov bo prisililo demokratsko in republikansko stranko, da takoj vrnje zakon za vojaško obveznost, katerega sta obe stranki vrnili skozi kongres zadnjo spomlad in katerega je predsednik Wilson podpisal dne 3. junija.

Tri miljone socialističnih glasov bo vstavilo vojne stroške, ki so napravili militarizem vsake druge države na svetu primeroma majhen.

Ako ima to biti zadnja stvar, ki jo storite na tem mestu, volite letos socialistični tiket.

Ce nameravate voliti socialistični tiket, preprinjajte se, da je res socialistični tiket, ki ga volite!

Imena drugih strank lahko nekako predstavljajo socialistični tiket.

Ludlow je bil tu do te odstraniti in tudi to je nekaj pomagalo. Kljub temu pa tehnika še ni bila pravilna, ker je bil nekje v notranjosti skrit nek vijak, katerega je potem vrlji tehnico bos odstranil. Sedaj je bila tehnica pravilna, ampak mi se nismo dali tako na kratko odpraviti, in smo zahtevali, da se nam dovoli tudi tehnico pregledati. On je seveda trdil, da je tehnica pravilna, ampak mi se nismo dali pregovoriti. Izvili smo štiri može, da tehnico pregledati, drugih so šli pa na delo. Ti štirje može so našli, da je na tehnici treba odstraniti dva tehnična batata, kar je takoj zvila težo kare za štiri sto funтов. Nadalje je tehnica zadrževala neka deska, katero je bilo treba odstraniti in tudi to je nekaj pomagalo. Kljub temu pa tehnika še ni bila pravilna, ker je bil nekje v notranjosti skrit nek vijak, katerega je potem vrlji tehnico bos odstranil. Sedaj je bila tehnica pravilna in vsak voziček premoga je tehtal 30 do 37 sto funтов, medtem ko je prej le 22 do 28 sto. Iz tega je razvidno, za koliko so nas prej ogoljufali pri vsakem vozičku. Poprovno računamo so nas na neštevki očistili za dobrih \$2.200 na ta način. Na ta način so grudili milijone, izprešane iz delavskih bojev v južni Coloradi, kjer je tekla križna držala. Nekega dne smo se zbrali pred rovom in izjavili, da prenehamo z delom, če nam ne dajo našega moža na tehnico. Superintendant nam je odgovoril, da le naj si izvolimo zaupnega moža in naj gre k tehnici, drugi pa naj gremo na delo. Ampak mi se nismo dali tako na kratko odpraviti, in smo zahtevali, da se nam dovoli tudi tehnico pregledati. On je seveda trdil, da je tehnica pravilna, ampak mi se nismo dali pregovoriti. Izvili smo štiri može, da tehnico pregledati, drugih so šli pa na delo. Ti štirje može so našli, da je na tehnici treba odstraniti dva tehnična batata, kar je takoj zvila težo kare za štiri sto funтов. Nadalje je tehnica zadrževala neka deska, katero je bilo treba odstraniti in tudi to je nekaj pomagalo. Kljub temu pa tehnika še ni bila pravilna, ker je bil nekje v notranjosti skrit nek vijak, katerega je potem vrlji tehnico bos odstranil. Sedaj je bila tehnica pravilna in vsak voziček premoga je tehtal 30 do 37 sto funтов, medtem ko je prej le 22 do 28 sto. Iz tega je razvidno, za koliko so nas prej ogoljufali pri vsakem vozičku. Poprovno računamo so nas na neštevki očistili za dobrih \$2.200 na ta način. Na ta način so grudili milijone, izprešane iz delavskih bojev v južni Coloradi, kjer je tekla križna držala. Nekega dne smo se zbrali pred rovom in izjavili, da prenehamo z delom, če nam ne dajo našega moža na tehnico. Superintendant nam je odgovoril, da le naj si izvolimo zaupnega moža in naj gre k tehnici, drugi pa naj gremo na delo. Ampak mi se nismo dali tako na kratko odpraviti, in smo zahtevali, da se nam dovoli tudi tehnico pregledati. On je seveda trdil, da je tehnica pravilna, ampak mi se nismo dali pregovoriti. Izvili smo štiri može, da tehnico pregledati, drugih so šli pa na delo. Ti štirje može so našli, da je na tehnici treba odstraniti dva tehnična batata, kar je takoj zvila težo kare za štiri sto funтов. Nadalje je tehnica zadrževala neka deska, katero je bilo treba odstraniti in tudi to je nekaj pomagalo. Kljub temu pa tehnika še ni bila pravilna, ker je bil nekje v notranjosti skrit nek vijak, katerega je potem vrlji tehnico bos odstranil. Sedaj je bila tehnica pravilna in vsak voziček premoga je tehtal 30 do 37 sto funтов, medtem ko je prej le 22 do 28 sto. Iz tega je razvidno, za koliko so nas prej ogoljufali pri vsakem vozičku. Poprovno računamo so nas na neštevki očistili za dobrih \$2.200 na ta način. Na ta način so grudili milijone, izprešane iz delavskih bojev v južni Coloradi, kjer je tekla križna držala. Nekega dne smo se zbrali pred rovom in izjavili, da prenehamo z delom, če nam ne dajo našega moža na tehnico. Superintendant nam je odgovoril, da le naj si izvolimo zaupnega moža in naj gre k tehnici, drugi pa naj gremo na delo. Ampak mi se nismo dali tako na kratko odpraviti, in smo zahtevali, da se nam dovoli tudi tehnico pregledati. On je seveda trdil, da je tehnica pr

Evropska vojna in vojski iz inozemstva.

(Nadaljevanje in prva stran)

Stuff in Schwaben južno od An-
der. Drugega ni kaj poročati.
Berlin, 1. nov.—(Uradno.) Bo-
gerjanje ob Somoni se je precej o-
nejilo zaradi slabega vremena.
Sovražne čete, ki so prodiralne se-
verno in iztočno od Les Houffea,
so bile ustavljene. Francoski na-
pad na La Maisonette se ni obne-
sel. Ravnko tako brezvsečni so
bili napadi južno od Biacheesa, na
Alaincourt in na pozicije na o-
beh straneh ceste Chaulnes-Lihon.
Na fronti pre Verdunom je zdaj
bolj mirno; edino v okrožju St.
Mihiel je začasno narasel artile-
rijski oganj.

RUSKA OFENZIVA.

Petrograd, 1. nov.—(Uradno.) Na jugni strani Svinjinsku v okro-
žju Pustoniti in Oččesta, na za-
padni strani Lutška, so naše čete
izvršile všečen napad na nemške
posadje. Napadaleci so razdiali
novo omrežje in okupirali pred-
njek zakepa, v katerih so se kon-
solidirali. Protinapadi sovražni-
ka, ki je hotel reokupirati izgubl-
jene pozicije, so bili odbiti.

Berlin, 1. nov.—(Uradno.) Na
iztočnem bregu Narajuvke so tur-
ski čete osvojile več pozicij z ba-
jotnim naskokom na severnoza-
padni strani Molohova. Dalje pro-
ti jugu so nemški polki okupirali
tri Polikasnolešne in odbili ruski
protinapad. 170 mož je bilo u-
jetih in devet strojnih pušk vple-
gnih. Prodiranje Rusov južno-
predno od Stanislava je bilo brez
reza.

BOJI NA TURŠKEM.

Petrograd, 1. nov.—(Uradno.) Na desnem bregu reke Koron-Da-
ni severozapadno od Gumskega
(45 milj zapadno od Trebisonda)
so naše čete napadle Turke
in jih razpršile. Turške ogledu-
ške patrule so napadle naše pred-
nje straže nedaleč od tam, toda
tore so vržene v beg. V okolišu
Hamadan (Perzija) so naše čete
zaprile nadaljni dve vasi Ku-
šman in Moram.

ARTILERIJSKI BOJI NA PRI- MORSKEM.

Rim, 1. nov.—(Uradno.) Av-
strijska artilerija je bila včeraj
nepoletno aktivna v dolini Sug-
a in Vanol Cismon ter na Pri-
morskem. Naše baterije so krep-
lo odgovarjale.

DVA AMERIŠKA AVIJATIKA UBITA NA FRANCOSKEM.

Pariz, 1. nov.—Dva ameriška
avijatiki, ki sta bila v službi fran-
ske armade, sta našla smrt na
voju. "Matin" ima poročilo
o mesta Naney, da sta padla v
čudni imenovanega kraja, toda
potrebnosti niso znane.

NOV SPOR SE BLIŽA.

Washington, 1. nov.—Poročila
ameriških konzulov iz Anglije ka-
jijo, vedno bolj jasnejše podat-
ke o torpediranju parnika Mari-
ja, na katerem je izgubilo šest
amerikanecov življenje. Državni
tajnik Lansing je brzojavil na-
metniku ameriškega poslanika v
Berlin, da naj dobi od nemške
države uradne izjave glede te za-
dene čimprej mogoče. Obenem
je poslal brezčiščeno brzojavko nem-
ški poslaniku Bernstorfu zahtevajoč,
da mu nemška vlada takoj sporo-
či brezčiščen potom vse podrob-
nosti, ki so na razpolago o potop-
ljenju Marine.

Konzul Frost v Queenstownu je
delal več zapriseženih izjav od re-
sidentov Amerikanecov, ki so se iz-
javili v Crookhaven in v Bear-
hamu. Vse izjave so vjemajo, da
so bila Marina torpedirana brez
obvestila. Izstreljena sta bila dva
torpeda drugi torped je sledil
počasno minut za prvim in test
amur pozneje se je parnik pog-
nil. Amerikanec se so potopili
do dnu, ko so spuščali resilne čol-
ne. Čolne je bilo zelo nemirno in
vsi čolni, v katerem so odplovili
čolni, je bil 17 ur na morju, den-
21 in tretji 31 ur. Submarinka
je bila na površju, ko se je par-
nik pognil, toda ponudila ni ni-
zajmanje pomoći čolnom, ki
je bil v veliki nevarnosti na raz-
stankem morju.

Submarinka, ki je potopila par-
nik, se je približala

resilnemu čolnu in Nemci so z re-
volverji prisili kapitana, da je
morjal iz čolna na submarinko, na-
kar so ga odpeljali seboj.

NEMŠKI SOVJETIST NAVAJA OGROMNE IZGUBE.

Amsterdam, 1. nov.—Po poroči-
ilih iz Berlinja je izjavil socialistič-
ni poslanec Eduard Bernstein v
nemškem državnem zboru zadnji
petek, ko je bila debata glede no-
vega vojnega posojila, da oficijel-
na Nemčija grdo varja nemški na-
red s svojimi površnimi poročili
o izgubah na bojiščih. Ako bi
vlada poročila resnico — je rekel
Bernstein — tedaj bi moral po-
vedati javnosti, da ima Nemčija
4,500,000 mrtvih, 3,500,000 trajno
pohabijenih in 11,000,000 ranje-
nih.

"Mi smo začeli vojno" — je
rekel dalje Bernstein — "toda
zdaj je ne moremo kontati. Skraj-
nični čas je, da se nemška vlast iz-
reže za premirje, na čigar podlagi
bi se storili prvi koraki za mir".

ŠVEDSKA POSREDUJE MED NORVEŽKO IN NEMČIJO.

Washington, 1. nov.—V urad-
nih krogih so poučeni, da se trudi-
ta Švedska in Danska v prid mi-
ru med Norvežko in Nemčijo. Vse
tri skandinavske države so že dava-
no sklenile dogovor, da ostanejo
neutralne do konca vojne. Šveds-
ka in Danska pa zdaj trdita, da
je Norvežka kršila dogovor, ker
je izdala naredbo, da ne smejo
submarinke dohajati k njeni oba-
li. Naredba sicer velja za vse dr-
žave, ki so v vojni, ali Nemčija
smatra, da je ona najbolj pri-
zadeta, ker angleške submarinke
sloho težko pridejo v norvežko
vodovje.

RAZNO IZ INOZEMSTVA.

Argentina namerava kupiti
nemške parnike, ki so internira-
ni v njenih luka. Brazilija se
tudi bavi s tem vprašanjem. V
pristaniščih Brazilije se nahaja 38
nemških in širje avstrijskih par-
nikov.

— Iz Stockholma čez Berlin po-
ročajo, da so bili pred kratkim ve-
liki izgredi v Moskvi, Kijevu in
drugi ruskih mestih zaradi po-
manjkanje hrane. V Moskvi so
izgredniki naskočili prazne mes-
nice in v boju s policijo sta bili
ubiti dve osebi.

— Iz Rima poročajo, da je pa-
pež prosil nemškega cesarja mi-
losti za osem na smrt obsojenih
špijonov v Belgiji. Med obsojeni-
ci je župan iz Namurja, dva kato-
liška duhovna in pet žensk, med
katerimi je ena noseča. Vatikan
zdaj naznana, da je bil paapež us-
lušan. Eksekuciju je bila ustav-
ljena.

— Glasom uradnega poročila iz
Londona izgubi Anglija povpreč-
no vsak dan 3375 mrtvih, ranje-
nih in izgubljenih vojakov.

— Švicarski vladni kurier Ju-
les Metzler, ki je prisel v torek
s parnikom "Noordam" v New
York, pravi, da mu je cenzor v
Londonu obrnil vse žepe in pri-
držal dva zavoja uradnih listin.
Eden zavoj je bil naslovjen na
švicarsko legacijo v Washingtonu.

— Rusija išče novo vojno poso-
jilo v znesku poldruge miljarde
rubljev za dobo desetih let po
5½%.

— Ker je nočna razsvetljjava v
Londonu prepovedana zaradi zep-
pelinov, si pomagajo Londončani
na vse načine, da si svetijo v temi.
"Najnovejša iznajdba so 'električne oči', ki jih nosijo moški
v gumenici na suknji, ženske
na jopiču ali za pasom. Te 'oči'
so narejene, kakor žemne električne
svetilke. Ženske imajo tudi
majhne električne abločnice na
igli v klöbuku in pojavile so se
tudi električne broške.

Ameriške vesti.
(Nadaljevanje in prva stran)

večkrat ponovila, ki je vedno
enaka.

Serak, ki se nahaja v okrajni
jezi, zopet trdi, da je mlada žena
prostovoljno bivala v kleti. Se-
rak priznava, da je imel v kleti
z ženo razmerje, ki se da na-
tanjeno opisati. Naobratno pa ona
tega ne tajti in tud je priznava.
Tega so jo o tem izpravevali, je po-
kritila svoj obraz z roko in je de-
jala: "Kako bi bilo vam vič, če
bi vas kdo kaj takega vprašal."

Council Bluffs, Ia., 1. nov.—Herman Sonken iz Kansas City je kupil na javni dražbi Iowa Short Line železnicu, ki je dolga štirih milij. Zgradili so jo far-
marji in tir je bil položen od Trwynorja, Ia., do Council Bluffs-a. Prodana je bila za \$21,250 v gotovini.

Železница je stala \$300,00. Že-
leznica veže Wabash železnicu pri
nemškem državnem zboru zadnji
petek, ko je bila debata glede no-
vega vojnega posojila, da oficijel-
na Nemčija grdo varja nemški na-
red s svojimi površnimi poročili
o izgubah na bojiščih.

Kansas City, Kans., 1. nov.—Roy Arbaugh, je dejal na sodi-
šču Latshava, ko se je priznal kri-
vim:

"Bil sem pijan, gospod sodnik . . ."

"Seveda," mu je segel sodnik
v besedo. "Dve leti!"

Arbaugh je pričel v soboto de-
lati za Bolton Brothers Grocery
Company. Vozil je tovorni avto-
mobil, na katereh je imel za 35
dolarjev blaga in v žepu tri dol-
larje v gotovini. Pozabil se je vr-
niti z avtomobilom, ker so mu alkoholni duhovi zmešali pamet.

Baltimore, 1. novembra.—U-
prava francoskih državnih železni-
ce je naročila pri Bethlehem Steel
Company v Sparrows Pointu 50,-
000 železniških tračnic po \$55 to-
na. Cena je za \$25 višja od stalne
cene v Ameriki. Tračnice morajo
biti dovršene in izročene v pri-
hodnjem letu.

New York, 1. novembra.—Že-
lezniški ravnatelji so se odpeljali
v Washington, da nastopijo pred
meddržavno trgovsko komisijo
proti uvedbi močnih žarkometov
na lokomotivah zunaj mesta, ki
jih morajo železniške družbe uve-
sti s prvim januarjem prihodnjega
leta.

Železniške bratovčine, ki so še
pred enim letom vstopile zato, da
se na lokomotivah uvedejo močni
žarkometi, da se zniža število ne-
sreč, bodo nastopile proti železni-
škim družbam.

Železniške družbe bi morale
šteti za žarkomete na 68,000 loko-
motivah okoli \$6,000,000. Gospod-
je železniški kralji pa višje ceno
dolar kot človeško življenje in
zategadelj nasprotujejo vsaki re-
formi v železniškem obratu, ki ima
namen znižati število nezgod, ce
je treba zanje štetni dolarje.

Iz delavskega sveta.

(Nadaljevanje in prva stran)

da ne prijemljijo skebov z roka-
viciami. Preecej jih je bilo arretira-
nih, a na izpraznjena mesta so ta-
koj stopili drugi tovariši.

Ko so zastavkali pred enim ted-
nom, so bili le delom organizirani.
Na delo so se sedaj vrnili po-
polnoma organizirani.

Obsoba stezosledcev.

Boston, 1. novembra.—Že več-
krat se je povdarijalo, da ima or-
ganizacija stezosledcev namen,
napraviti iz mladih dečkov golo
orodje kapitalizma. To se je sedaj
pokazalo očitno, ko je Charles V. Jackson, predsednik stezo-
sledske organizacije v Bostonu, izdal na njemu podrejene učite-
lje, da jih uče, da ne podležejo
po vojni agitaciji strokovne orga-
niziranih delavcev.

Delavska federacija za državo
Massachusetts je vsed te instruk-
cije sprejela sledično rezolucijo:

"Vsled namena, ki ga ima ste-
zosledniško gibanje, je čas, da vsi
delavci v deželi pozovemo svoje
dečke iz te organizacije. Dečki in
mladeniči se morajo podučevati
na podlagi širokega in ne oktega
obzora."

Kapitalistične laži.
New York, 1. novembra.—Odz-
kar je pričela volilna kampanja
se poslužujejo nekteri voditelji
demokratične kampanje raznih
zvijač, da bi pomnožili glasove za
Wilsona. Take sleparje zvijaze
prinaša kapitalistično časopisje na
prvi strani in z debelo tiskani-
mi naslovni, da jih vsak čitatelj ta-
koj vidi.

Ob začetku volilne kampanje
so buržozni listi prinesli vest, da
je Morris Hillquit, znan soci-
alistični pisatelj izrazil, da je za
Wilsona. Ko je Hillquit židal to
čas v kapitalističnih listih, jo je
takoj seveda dementiral v "New
York Callu."

Zlaj, ko se bliža volilna kam-
panja h koncu in najoči kmalu
sedmi novembra, dan volilne bit-
ke, so prinesli kapitalistični listi,

da se je John Spargo, znan soci-
alistični pisatelj in kandidat za
kongresnika na socialističnem ti-
ketu v Vermontu, izrazil, da bo
glasoval za Wilsona.

Spargo je vsled tega pričel izjavo v "New York Callu," da nikdar v svojem življenju nì gla-
soval za druge kandidate kot za
kandidata socialistične stranke in
tudi letos bo glasoval za Bensona
in ves socialistični tiket, ki ga
priporoča vsem delavcem.

Opozorjam volilce, da bodo
čimdaj pogostelega legali, čim bolj
se bližnjo konču volilne kam-
panje, da se je ta ali oni socialisti, ki
je poznau v širši javnosti, izrazil,
da bo glasoval za Wilsona ali ka-
tereve drugega "dobrega moža."

Opozorjam volilce, da bodo
čimdaj pogostelega legali, čim bolj
se bližnjo konču volilne kam-
panje, da se je ta ali oni socialisti, ki
je poznau v širši javnosti, izrazil,
da bo glasoval za Wilsona ali ka-
tereve drugega "dobrega moža."

Ne verjamejte takim zvijačam in
ampak glasujte za ves so-
cialistični tiket dne sedmega no-
vembra.

Jeklarski trust namerava zgraditi
tovarne na Japonskem.

Gary, Ind., 1. novembra.—El-
bert H. Gary, predsednik United
States Steel korporacije, je na-
klonjen, da njegova družba zgra-
di jeklarske tovarne na Japonskem.

Na Japonskem je udodeljeno
če kdo agitira za skrajšanje de-
lavnega časa in povišanje mesne.

Vlad je določila 270,000 jednov.
da se prepreči takša agitacija.

Takšna dežela je idealna za a-
meriške dnmnikarske barone in
jeklarske magnate. In če pride do
vojne med Zdrženimi državami in
Japonsko, bodo gospodje v dveh deželah vlekli masten do-
biček.

JOŽE AMBROŽIČ:

PREKRŠČEVALEC.

Zgodovinski roman.

(Nadaljevanje)

Že se je manjšalo število prekrščevalcev, ko so naenkrat dobili pomoč. Prišli so ostali vaščni, ki so videli, kaj se godi in so napadli vojake iz zruba. Marsikateri sin je imel odeta v boju, kajti vedel je, da je oče prekrščevalcev in da je sedaj v tem metežu.

Marjanica je slišala v čumnati takoj prve udarce po vratih. Bdelja je in prišakovala, da pride Anton, kakor je bil obljubil podnevu. Slišala je boj in vedela kaj pomeni, ali ganiti se ni mogla iz čumnote. Prišakovala je, da boj poneha.

Nad njo je gorela hiša in zunaj se je mešalo krik, kletev in žveket orožja. Končno je začelo pokati tramovje in čez strop se je vsipal ogenj. Deklica je zakričala in skočila na piano v spodnji obleki.

"Zagrabite priležnico!" zavpil je župnik in vojak je stegnil roke po Marjanici.

Tedaj je skočil Tomaž iz hleva s težkim kolom v roki in udaril prvega vojaka po glavi, da se je takoj zgrudil. Mahnil je drugi in že je bil pri vojaku, ki je držal Marjanico. Zopet je udaril, da je kol zahreščal in vojak je padel brez besedice. Tedaj so ga obkrožili drugi vojaki in Tomaž je mahal karob obozed.

Vaščani so čim bolj pritisnali na vojake. Žene so metale kamenje, medtem ko so fantje rabilile in sekire. Prekrščevalcev je padlo že polovina, toda vojakov je ležalo dvakrat več. Hiša se je podrla na kup in steber isker je šiljal proti nebnu. Rok je kravavel že iz več ran. Pena mu je stala na ustih, in v obraz je bil posinet. Boril se je ob strani Aleša in branila sta drug drugega. Dvakrat sta si že izsekala pot skozi četo in lahko bi bila ušla, ali skrb za druge jih je vračala vedno nazaj v obupni boj.

Tomaž se je otepal s kolom kolikor je mogel in štitil s hrbitom hčer. Tedaj je pa od nekod prihult Anton, in ko je videl, da je Marjanica v nevarnosti, se je zakadil s polemonem kakor divji v gnječev in tolkel krog sebe, da so se mu vojaki nehoti umikali. Že je bil pri Tomažu, ali v tistem hipu skočil vojak staremu za hrbet in mu preklopil glavo. Predno je pa vzdignil meč v drugič. mu je zadal Anton smrtni udarac na glavo s polemonom.

"Anton!" je zakričalo dekle in se ga oklenilo. Vojaki so naskočili Antonu, da maščujejo smrt tovarisa. Tedaj se je začeli poveljnikov ukaz: "Nazaj!" in vojaki so se začeli umikati med točo kamenja in polen. Vsa vas je bila pritisknila na nje in jih kmalu prisilila v popolen beg.

Anton je vlekel na pol mrtvo dekle kakor hitro je mogel proč od bojišča. Na vrtu poleg jahane je stal župnik in gledal gredo. Predikant, spoznati župnika, je spustil dekleta in stopil v njemu.

"To je tvoje delo!"
Pri tem je pokazal Anton na kup mrtvih in ranjencev poleg ognja. Nato je predikant pobral polemo in telebnil župnika po glavi. Zadnji je jeknil in se zgrudil v travo.

Ko so prepredili vojake popolnoma in so se vrátili k pogorišču, se je začel stok in jok. Žene so objemale svoje mrtve ali ranjene in otroci so pomagali jokati materam. Vojake, ki so bili ranjeni, so usmrtili prekrščevalci in drugi vaščani in jih pometali v ogenj.

Rok je sedel na tleh. Imel je nogo prestreljeno in na glavi mu je zjala velika rana. Gledal je v ogenj in iz oči so mu vrele solze.

Aleš je poizvedoval po sestri, ali nihče mu ni mogel povedati, kam je izginila. Pokleknil je poleg očeta, ga preobrnil, se naslonil na njega in jokal.

Ko je nekoliko ponchala razburjenost, je klical Rok prekrščevalce krog sebe.

"Vprezite vse konje, kar jih imate in uželite otroke in žene. Vzemite seboj živeža kolikor morete. Pred dnehom moramo biti daleč pred tukaj, ker jutri bo vse polno vojakov na tem mestu."

Mogje so ga ubogali in hiteli domov. Po preteklu ure so naložili ranjence žene in otroke na vozove in šlo je v divjem diru v temno noč. Ogenj Rokove koče je pojeman, po vasi je pa plaval duh Slovenskega mesa, ki se je evro v ognju.

Drugi dan je bila vas skor prazna. Kmetje, so se prekrizali, ki so prišli mimo, a ponoči, jih ne bi bil nihče spravil, da bi bili šli skozi "Pravno vas" kakor so jo imenovali odselej.

* * *

Glas o boju prekrščevalcev z vojaki se je raznesel po vsem Slovenskem. Tudi v najbolj skrito gorsko vas je šla novica. Kmetje so privočili vojakom, da so bili tepeni in se veselili nad junakstvom prekrščevalcev.

"Se enkrat se na to zgodi, pa bodo vojaške cuje kmalu drugače postopale s kmeti."

"Skupaj drže," so govorili drugi. "To je lepo. Take vere nam je treba!"

Vse drugače so pa mislili vladajoči krogi. Iz Ljubljane je prišel ukaz, da morajo vojaki takoj za beguni in drugi dan je četa vojakov iskala prekrščevalcev daleč naokrog po Dolenskem. Včasih so vojaki naleteli na moža, ki je bil sam prekrščevalec, in ta jim je natvezel, kar si je mogel izmisli, samo da jih je spravil na napačno pot. In ko jim je zopet drugi povedal ravno na sprotroto so izprevedeli vojaki, da jih imajo kmetje za norce. Po par dnevh so odjezdili nazaj proti Ljubljani.

Najhujše je pa bilo Žigi Višnjegorskemu. Zgubil je skoro vso vas kmetov in je vedel, da je njegov predikant, ki je znal tako preprečevalno govoriti in njegov najboljši službenik Aleš Mraz ga je stresal, ko je pomislil, da je šivel med prekrščevalci. Kako lahko bi izgubil življenje!

Žiga je razposadal pisma po vseh gradovih, da mu takoj naznanijo, kje se prikažejo njegovi kmetje. Najhujše je pa bilo, ker se je to zgodilo na njegovi zemlji, katero je imel za pristno luteransko. Saj je samo mignil s prstom in vsi kmetje so prišli poslušati predikanta! In vsa ta starv je bila naznanjena od katoliške strani!

Temu župniku jaz še pozavetim!" se je grozil Višnjegorski sam pri sebi. Ni se več jezil na prekrščevalce ampak na župnika kakor je pred meseci Trde pozabil na oskrbnika in izlival jezo na svoje sovornike.

Polagoma se je pa umiril in prešel na druge misli. Misil je na zadnji roparski pohod v Turčijo, in pred očmi mu je vstala podoba lepe Bar.

"Kje sem že videl ta obraz in te ognjevitne oči?"

Naenkrat je obstal, pogledal začudeno in zamrmral: "Vraga, nji je podoben predikant Anton!"

V službi je imel Uskoka Keteja in tega je dal poklicati. Kmalu je stal pred njim in se klanjal neprehome.

"Povej mi, Kate poznaš li lepo Baro v Vojni Krajini?" ga je vprašal prijazno.

"Poznam, gospod. Prerokovala mi je nesrečo pri nekem pohodu in res sem bil ranjen."

"V kateri naselbini pa stanuje?"

"Bog zna."

"Bog zna. Pride in zopet gre. Nekateri pravijo, da stanuje pri sveti Jeri in da ima majhnega črnega hudička za čuvaja."

(Cerkvi sv. Jedert stoeje dandanes v razvalinah na najvišjem vrhu Gorjancev. Obe cerkvi sta par korakov narazen. V eni so imeli mašči katičani, v drugi unijati.)

"Ali si poznal našega predikanta Anton?" je vprašal Žiga dalje.

"Seveda sem ga poznal," je odgovoril Kate in takoj naredil čuden obraz kakor prej Žiga.

"Pri bogu, gospod, enak obraz imata!"

"Si že opravil, Kate," je dejal Žiga in mahnil z roko, da lahko odide.

Kate je odšel, Žiga je pa premišljeval in primjerjal Baro s predikantom Antonom. — — —

V Uskočkem pogorju nad griči z vinogradimi na Dolenjskem stojita tesno skupaj dva hribi v obliki napol odprtrega noža.

Stoletne bukve pokrivajo oba hriba in dolina med njima je obokana z njimi kakor cerkveni stolp.

Za to zavetje je vedel Rok in po njegovem nasvetu so zavili vozove tja. Pred leti, ko je bil že vojak, jih je bil razkropil sovražnik in on je tavajoč po gozdih našel to kotanjo. Zima se je bližala in Rok je misil, da bo tam dobro zavetje za par tednov. Ko se je začel delati dan, vstavljal so se v gozd in proti noči zopet odrinili dalje. Proti jutru drugega dne so bili že na vrhu, prvega hriba in se pripravljali, da sputstijo vozove v globel.

Na prvem vozu je sedel Rok in stiskal zobje od bolečin pri vsakem gibljenju. Komaj so bili vsi vozovi in ljude v globeli, takoj je postal Rok Aleš in par drugih mož v bližnjo vas, kjer je poznal enega kmeta, da je prekrščevalec. Naročil jim je, da naj prineso živeža, kmet naj pa pride zvečer v globel.

Na prvem vozu je sedel Rok in stiskal zobje od bolečin pri vsakem gibljenju. Komaj so bili vsi vozovi in ljude v globeli, takoj je postal Rok Aleš in par drugih mož v bližnjo vas, kjer je poznal enega kmeta, da je prekrščevalec. Naročil jim je, da naj prineso živeža, kmet naj pa pride zvečer v globel.

Drugi so začeli postavljati iz več nekake šotorje, katere so pregnili s plahtami, da bi bili varni pred dežjem. Konje so spravili v drugi kot globali in zene in otroci so jim nanašali šope suhe trave, katero so napuljili ob prelazih v gozdu. Popoludne se je vrnil Aleš z možmi in prinesli so živeža v velikih, pletenih koših. Ponoči so pa prišli kmetje prekrščevalci iz okolice.

Položili so Roka kraj ognja, kjer je ležal in skripal z zobji od bolečin. Ko je položil ranjeno nogo v pravo lego in so bolečine nekolidi ponehale, je povedal prekrščevalcem iz okolice, zakaj so prišli in zakaj da jih prosijo pomoči.

"Pomagamo vam po naši moči," je dejal kmet s porasčenim obrazom in divjim pogledom.

"Tukaj ostanemo najmanj en teden," je govoril Rok, "da se vse umiri. Potem pa lahko začnejo zapuščati global družina za družino."

"Tako tudi bo," je rekel prejšnji kmet. "V našo vas spravimo eno ali dve družini, v drugo zopet eno in nihče ne bo sumil kaj slabega. Kmetij je tričetrtnje praznih in lahko dobre zemlje."

Ukrepleni so še marsikaj pozno v noč in mož je so pri odhodu objubili, da pridejo zopet in prinesi živeža in privedejo se več sovornikov seboj.

Ko so kmetje odšli v noč, so se podali prekrščevalci v globali k počitku. Poleg ognja je ležal Rok in zraven njega Aleš. Vse je že spalo in ogenj je ugašal. V oboku več, ki so ga tvorile bukve, je skovikala sova. Rok je ležal in gledal v temo. Iz oči se mu je prikradla sova, se potocišla po tleh in se skrila v brado.

Popravil se je na ležišču in pridruženo zastopal, nato pa vprašal: "Aleš, ali spis?"

"Ne, stric," mu je odgovoril Aleš in se zavezal.

"Daj mi vinu, Aleš!" ga je zaprosil in pokazal na veleni posodo, v kateri je bila pihača. Aleš mu je ustregel in Rok je bil z velikimi požirkami.

Odmaknil je posodo od ust in jo dal Alešu nazaj. "Popravi ogenj in vsemi se poleg mene."

Aleš je nametal več na ogenj in ga popravil, da je vzplamel zopet, nakar se je vsedel poleg Roka. Pogledala sta se v oči in obema je bilo težko pri sreči.

"Postušaj, Aleš!" Še dva dni in mrtve bom. Zdi se mi, da je prav tako, da namreč odidem prej, predno bom viden odtajati ljudi, katerim sem jaz vero večpel, odtajati na vse vetrove ... Stopil hodem pred loga pogumno in z lahkim srčem. In ako me vpraša, kaj sem delal na svesti, mu porocem.

"Ne, gospod, potem takem vi ne razumete romantike. Romantika je sila, ki prisili človeka, da ljubi, razume: — Dalje sledi.

ROMANTIKI.

Spisal Ivan Lah.

(Nadaljevanje).

ljudi, ne da bi vedel, kako in zakaj; je to nekako omamljenje, rekel bi, zmaga ljubezni nad človekom, in vidite: to je erina sreča. Ne vem, če sem vam prav povedal. Pomislite si torej človeka, kot sem jaz: skribi nisem imel nikoli, denar je vedno dovolj, življenje mi je dajalo vse, kar sem hotel. Za denar vas ljubi vsaka ženska na svetu, gospod, in to je vaša velika nesreča; kajti tudi kadar nočemo, da bi nas ljubile zaradi denarja, ker si želimo njih čiste ljubezni do nas, i takrat jim ne moremo verjeti. Razumete: včasih bi si človek zelel, da bi žena ne ljubila denarja, zakona, bogastva, bodočnosti, ali kakor se imenujejo vasi mefistelovi darovi, ampak da bi ljubila nas; to si želimo gotovo pri tem, ki jo mi ljubimo. In glejte, jaz nimam srečal take žene."

"Srečali je morda niste, ampak jaz bi skoraj ne dvomil, da je na svetu." Razburjeno je vstal in mi položil roko na ramo. Njegove oči so zarele v ēudnem ognju.

"Gospod, smatram vas za svojega prijatelja, in verjemite, da ste tudi vi meni več nego navaden znanec.

"To me zelo veseli, a ne vem, zakaj bi si moral to šele zatrjevati."

"Zato, ker iz vaših poštenih oči ni videti, da bi bili prijatelj žensk."

"Jaz — gotovo ne."

"In vendar jih branite."

"Dovolite, povedam sem svoje mnenje." Prijel sem ga za roko, ki se je še vedno tresla od razburjenosti. "Verjemite, da sem, kar se žensk tiče, popolnoma vašega prepiranja. Vendar včasih se mi zdi pravljivo opomniti besedo, a gredo vaše misli preveč na eno stran."

"Hvalezen sem vam za vašo prijaznost in priznavam, da je to spoznanje moj najlepši trenutek tukajnjega bivanja." Sedel je zopet na klop.

"Torej, kakor sem reklo: nisem je srečal. In to me jebolelo tem bolj, ker sem je iskal, iskal ne tako, kakor bogat ženin isče bogatino. Gošta Tatjana mi je dala knjigo: Pispa, ki ga niso došla ... Čital sem in blagroval ljudi, ki so tako ljubili. V noči, ko sem slonel na oknu in gledal na bujnji vrt pod seboj, se mi je hotelo sesteti k mizi in pisati. Toda komu? Komu? — Skoraj sem si hotel na skrivnem misli, da sem zanj, ki je srečal. — Jasno nebo nad pomladansko nočjo je stato visoko in mirno, polno večnih skrivnosti, tih šum je vel preko gozdov, črne sene se so zbolevale po tleh, tibe in neme, kakor spomini davnih dni. Iizza vrhov so se kazali strmi robovi razvalin kakor grobovi preteklosti. Spomnil sem se pesnika, ki je po noči hodil okoli razvalin in slikal njih črne sene. Kaj je iskal v njih, kaj je hotel? Povedal sem na vrt in zdaleč se mi je, kakor da sta ravno kar stopila izmed vrat mlada markiza in njen kavalir. Dvoje sene je šlo po stezic, dalje mimo vabljenih klopcev, dalje med grmovi, dalje do skritih hladnic. Tam sta izginila. Povedal sem še enkrat. Ne, nič ni bilo. Človeku se zdi, da bi moral biti tako, kakor je bilo v niti ena žena ljubila ..."

"Dovolite, da vam izrazim, ko globoko čutim z vami."